

Beslut den 9 september 2020

Journalistförbundets yrkesetiska nämnd beslutade vid sitt möte den 9 september 2020 att inte klandra den journalist som anmälts för att dels ha tagit emot journalistiska uppdrag utanför den redaktionella ledningen, dels accepterat uppdrag som misstänkliggör journalistens ställning som fri och självständig.

Bakgrund

Anmälan tar upp att en journalist skriver, fotograferar och levererar gratismaterial till flera lokaltidningar i samma koncern om en känd kulturinstitution, bland annat förhandsartiklar om institutionens kommande verksamhet och turnéer. Detta samtidigt som journalisten, påpekar anmälaren, är styrelseledamot i kulturinstitutionens vänförening, redaktör för dess tidning, och sitter i institutionens programråd. Materialet misstänkliggör därmed journalistens ställning som fri och självständig. Vidare ifrågasätts om publiceringarna är journalistiskt motiverade och om inte tidningen utifrån att materialet levereras gratis borde behandla artiklarna som pressmeddelanden.

Anmälaren menar att journalisten och publiceringarna bryter mot de yrkesetiska reglerna 1, 2 och 3:

- 1.** Ta inte emot journalistiska uppdrag av personer utanför en redaktionell ledning.
- 2.** Acceptera inte uppdrag, inbjudan, gåva, gratisresa eller annan förmån – och ingå inte avtal eller andra förbindelser – som kan misstänkliggöra din ställning som fri och självständig journalist.
- 3.** Ge inte efter för påtryckningar från utomstående i avsikt att hindra eller inskränka berättigad publicitet eller i avsikt att skapa publicitet som inte är journalistiskt motiverad.

Reportern skriver i sitt svar att hen under många år var anställd på en av de lokala tidningarna och haft kulturinstitutionen som sitt bevakningsområde. Hen menar sig därmed besitta "en unik kompetens" på området. Reportern hävdar att hens olika uppdrag för kulturinstitutionen, liksom artiklarnas innehåll är något som diskuterats med tidningens redaktionsledning – chef- och kulturredaktör – som därmed är "högst medveten" om situationen. Vidare skriver journalisten i sitt svar att hen även gjorde en överenskommelse med dåvarande kulturredaktören om att efter sin pension fortsatt leverera material utan arvode. Vilket hen gjort och fortfarande gör. Reportern bestrider anmälan.

Nämndens bedömning

Ärendet reser flera olika etiska frågeställningar. För det första har Yrkesetiska nämnden (YEN) haft att ta ställning till journalistens förhållande till tidningarna där artiklarna publicerats. Den anmälda journalisten är medlem i Journalistförbundet och har enligt egna uppgifter ett uppdragsförhållande till tidningen. Enligt nämndens bedömning omfattas hen därmed av Journalistförbundets yrkesetiska regler.

Nämnden diskuterade vidare ingående vikten av transparens gentemot läsarna när det finns en koppling mellan journalist och bevakningsområde; då vi kunnat konstatera att redaktionen i det här fallet varit och är väl medveten om den anmälda journalistens ställning och relation till den aktuella kulturinstitutionen. Nämnden vill särskilt understryka redaktionens ansvar att vara transparent i fall där journalisten har personliga kopplingar till bevakningsområdet. En sådan transparens har inte funnits här, och därmed har läsarna undanhållits viktig information. Samtidigt är det viktigt att understryka att redaktionens ansvar för transparens vid publicering inte fritar journalisten från ansvar, då hen löper risk att bryta mot yrkesregeln om att inte acceptera uppdrag som kan misstänkliggöra dennes ställning som fri och självständig journalist. Ansvaret för transparensen gentemot läsarna, menar nämnden, är således ett delat ansvar mellan redaktionen och journalisten.

Dock anser nämnden inte att de publicerade artiklarna är av en sådan art att hen kan anses ha överträtt yrkesreglerna.

Nämndens beslut

Mot bakgrund av vad som framkommit anser nämnden inte att den anmälda journalisten brutit mot yrkesregel 1,2 eller 3 varför inget klander riktas mot hen.

Se även nämndens beslut från den 2019-05-09, Journalist klandras inte för krönika.